

<p>Tanulói kísérlet Ajánlott évfolyam: 7. Időtartam: 45'</p>	<p>Torricelli nyomában (A légnyomás)</p>	 <p>FIZIKA LEVEGŐ VIZSGÁLATAI</p>
--	--	---

<p>Kötelező védőeszköz:</p> 	<p>Balesetvédelmi figyelmeztetés: A higany veszélyes anyag, ne hajolj fölé, gőzét ne lélegezd be, mindig legyen nyitva ablak a kísérlet alatt! Ha bőröddel érintkezett, bő vízzel mosd le! Veszélyes hulladék szemetesbe nem kerülhet!</p> <p>A padlóra került víz balesetveszélyes lehet, fokozottan figyelj!</p>
--	---

Ki is az a Torricelli, és mit csinált? Olasz fizikus volt (1608-1647), Galilei tanítványa. Ő gondolta ki és hajtotta végre a máig is használható kísérleti leírást a levegő nyomásának meghatározására. Ma mi is elvégezzük kísérletét, majd további lépéseket teszünk a légnyomás megismerésére.

<p>Szükséges eszközök: 1 m hosszú egyik végén zárt üvegcső, magas falú üveg tál, tölcsér, mérószalag, tartó állvány a cső függőleges rögzítéséhez, barométer, talpas lombik dupla furatos gumidugóval, 2 db hosszú üveg cseppentőcső, mely illeszkedik a furatba, 2 db főzőpohár, magasító hasáb, melyen egy lombik elfér, lombik fogó csipesz, az alján kifűrt félliteres PET palack, lufi, főzőpohár, üvegrúd, tálca, 1,5 – 2 l-es vékony falú PET palack teli vízzel, üveglád (Esetleg Mikola cső, vagy hosszabb átlátszó cső)</p>	<p>Szükséges anyagok: higany, 2 főzőpohárnyi színezett víz, kb. 0,5 l víz,</p>
--	--

1. Tanári kísérlet: A légnyomás értékének meghatározása

Feladat:

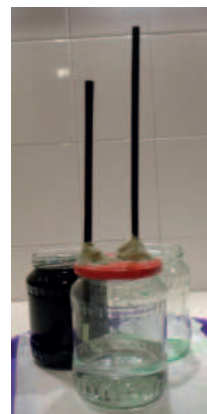
Higanyt töltünk az üvegcsőbe a tölcsér segítségével úgy, hogy a cső teljesen tele legyen. Az üvegtálba is töltünk higanyt. Majd a teli csövet - száját befogva - megfordítjuk függőleges helyzetig, és a tálba helyezük, hogy a cső nyílása a higany szint alatt legyen. Elvesszük az ujjunkat. Figyeljük meg, mi történik!

Írd le, milyen magas a csőben levő higanyoszlop?.....
Mekkora a teremben a légnyomás? .....

2. Tanulói kísérlet: Készítsünk szökőkutat!

Feladat:

Az üveglombikot töltsd kb. félig színes vízzel! A gumidugóba tedd bele az üvegcsöveket úgy, hogy a vékonyabb végük ellentétesen álljon! Dugd be a gumidugóval a lombikot! Igazíts az üvegcsöveken: a befelé álló (keskenyebb vége a lombikban van) lógjon a lombik közepén túl, a másik vastagabb vége a lombikba épp látszódjon, szinte a dugó vonalában legyen, ez ugye kifelé lesz nagyobb. Az egyik főzőpohár legyen majdnem tele a színes vízzel, a másik maradjon üresen. A telit rakd a magasító hasábra! A tálcán helyezd el a két főzőpoharat szorosan egymás mellé! Az egyik ujjaddal fogd be a befelé néző csövet a lombikon, másik ujjad-

dal a másik csövet! Ezt úgy kell megtenned, hogy a felfordítás után az a cső kerül a teli pohárba, mely hosszabban van a lombikban, a másik az üres fölé lógjon. Szabad kezoddal a lombikfogó segítségével fordítsd fel a lombikot, a lyukakat még ne engedd el! Ha a kezed és a cső szája a vízszint alá ért elengedheted mindkettőt. Kicsit lejjebb engedheted a lombikot, vigyázz, a csövek ne érjenek a főzőpoharak aljához! Közben figyeld a lombik belsejében az üvegcsövet.

Írd le, mi történt!

Magyarázzuk meg a jelenséget!

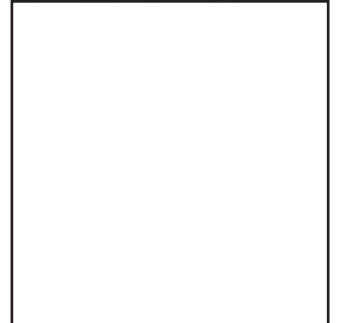
3. Tanulói kísérlet: Mire képes a lufi?

Feladat:

Az üvegrudat állítsd bele a lufiba. A lufit az üvegrúd segítségével tedd a félliteres palackba, de vigyázz, a lufi szája kívül legyen az üvegen! Óvatosan erősítsd a lufit a flakon szájára! Az üvegrúdra már nincs szükség. Fújd fel a palackban a lufit! Amikor kész vagy, fogd be a flakon alján lévő lyukat! Láthatod, hogy a lufi úgy maradt. Kérd meg a társadat, hogy a főzőpohárból a tálca felett töltsé tele a lufit vízzel! Lassan öntsétek a vizet! A lyukat közben végig tömítsd! Ha tele a lufi, engedd el a lyukat! Fontos, hogy a tálca felett dolgozz!

Mit tapasztaltál? Rajzold le az üres keretbe!

Írd le, mi a magyarázata!

4. Tanulói kísérlet: Mi köze a horpadt flakonnak a vákuum csomagolt sonkához?

Feladat:

A flakon a csomagoló anyag, a víz a sonka és a nejlon közti levegő. A nagy, vízzel teli PET palackról csavard le a kupakot, és gyors mozdulattal fordítsd szájjal lefele! Figyelj rá, hogy függőlegesen álljon a flakon! Hagyd, hogy a víz a tálcába folyjon! Figyeld meg, mit történik a palackkal!

Írd le a tapasztaltakat!

Magyarázzuk meg a jelenséget!

Ezek alapján fogalmazd meg, hogyan készül a vákuumcsomagolás!

.....

.....

.....

.....

A második kísérletet otthon is összeállíthatod befőttesüvegekkel. 1 db jól záródó csavaros tetőre - amit kifűrsz, hogy illeszkedjen bele a szívószál- és 2 db szívószálra lesz még szükséged.